

**Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích**

**Filozofická fakulta**

**Ústav věd o umění a kultuře**

## **POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE**

Autor práce a studijní obor: **Diana Petrášková, Dějiny umění**

Název práce: **Autoportréty Petr Brandl a jeho autoportréty**

Oponent práce: **PhDr. Kateřina Horníčková, Ph.D.**

### **Slovní vyjádření, náměty a otázky k obhajobě:**

Autorka si vybrala zajímavé téma Brandlových autoportrétů. Ve výsledku se úkolu zhostila dobře, práce je zdařilá a lehce napsaná. Autorka dobře a v dostatečné míře používá dostupných zdrojů v češtině a nové literatury o Brandlovi a je schopna ji kriticky zhodnotit. Je jí třeba ale vytknout, že nepoužila více teoretické či komparativní literatury o portrétu/autoportrétu, dostupné v cizích jazycích (v němčině a angličtině publikace např. z nakl. Reimer, ale existuje mnoho dalších), kde je fenomén rozebírán důkladněji vzhledem k častějšímu výskytu zejména autoportrétů v tvorbě západní Evropy. Rovněž mi přijde úvodní část o baroku až příliš dlouhá a zbytečně široce pojatá, čímž na vlastní téma autoportrétů zbylo úměrně méně prostoru a zřejmě i času. K vlastnímu zvolenému tématu se autorka dostává až na s. 31 práce, i když úvodní část se čte dobře a má v práci své místo. Chybí ale odkazy k obrázkům v příloze, které by přispěly ke snazší orientaci čtenáře v Brandlově tvorbě.

Lze souhlasit i s autorčiným výkladem domnělého kryptoportrétu na obraze sv. Jana Nepomuckého s českými patrony 1728. O autoportrét jistě nejde – chybí výrazné husté černé obočí, příznačné pro všechny známé podobizny, i tmavé vlasy. Fakt, že je postava v těsné blízkosti sv. Jana Nepomuckého (přičemž i postava v modrém s relikviářem se vztahuje k Janovi, nese totiž jeho jazyk), světlé vlasy a existence křídla naznačují, že jde o anděla původně snad podpírajícího nebo nesoucího Jana, což je scéna, která se v ikonografii sv. Jana Nepomuckého vyskytuje.

V práci jsou pouze drobné pravopisné chyby (zajímat vs zaujímat, i/y – šlechta a církevní řády patřily (nikoliv patřili), chyby v pádových a slovesných vazby (u něhož našel příkladu)). Zmíněný cisterciácký klášter, pro který pracoval Willmann je nikoliv v Libuši ale v Lubiąż (s. 15), tedy Lubuši. Tyto nedostatky ale nejsou zásadní. Naopak lze autorku pochválit, že uvedla i zdroje obrázků obrazové přílohy.

Je ovšem škoda, že i přes střízlivé zpracování se autorka nedokáže úplně odpoutat od rekurentního motivu ve studiu Brandla, totiž romantické představy spojené s jeho (do jisté

míry sebe)stylizací v „génia“, která dle mého názoru s jeho autoportréty rovněž souvisí. Nezmiňuje výrazné kolísání kvality malířovy práce a nezamýšlí se ani nad tím, odkud mohl Brandl získat inspiraci, odkud mu tradice této sebestylizace mohla být známa. Tady jistě mohla autorka udělat více, kdyby použila kritickou teoretickou zejména angloamerickou literaturu. To se projevuje na několika místech: např. výklad k autoportrétu s počítáním na prstech je opět v duchu romantické představy génia, který „nechává za sebe mluvit své umění“ (s. 44) a je konstruován oproti nepochopení rodiny a okolního světa: „oproti manželčíným požadavkům byly požadavky věřitelů oprávněné...“ Když už pominu, zda a jak z hlediska dobového práva tohle tvrzení obstojí, tak se zde projevuje model tvůrce-génia, který tvoří „against all odds“. V tomto duchu vyzní též názor autorky, že za césuru v činnosti můžou spory s manželkou - jako by se hledala vnější příčina, proč génius právě netvoří, oproti banálnímu vysvětlení, že prostě nemá zakázky. Práci by tedy velmi prospěla kritika koncepce génia – zvláště v tomto případě, kdy velkou pozornost přitahuje Brandlův bohémský život nad poměry, který je stavěn do kontrastu s jeho nadáním.

V tomto duchu rovněž gesto počítání na prstech, které autorka spojila se sebeobhájením proti své ženě, může odkazovat i na jiné sebeobhájení, a totiž to nejdůležitější v životě novověkého člověka, sebeobhájení se před soudem Božím. Nesouvisí tedy toto gesto např. obavami před Posledním soudem nebo naopak se sebestylizačním poukazem na posmrtnou slávu malíře, jíž se ani jeho věřitelům, ani jeho ženě nedostane? Osobně si ale myslím, že ani ty banální důvody nelze vyloučit – život prostě někdy banální je. My máme tendenci přisuzovat umělci, jehož považujeme za génia, kladné vlastnosti, stavět jej do role oběti okolního nechápajícího světa (často toho využívá i on sám v jeho vlastní autostylizaci), projektujeme do něj vlastní představy o inteligenci, převaze a morálce a neradi jej vidíme „namočeného“ do obyčejných starostí... Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou velmi dobře.

**Navrhovaná klasifikace:** velmi dobře

.....  
podpis oponenta práce

V Českých Budějovicích dne 27.5.2020

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------